

SIRA DIŞI BİR YAŞAMA SIRA DIŞI VEDA

Dr. İsmail YÜCEDAĞ

1988 yılının bir bahar günü... Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde göreve başladığımda karşı masada oturan kumral, babayığit bir genç adam elindeki kalemi masasının üzerine bıraktı ve kısa bir tanışma konuşması yaptı. Yaşamımın Cevdet Dadaş ile kesişen, uyuşan, hatta bütünleşen dilimi işte o an başlamıştı.

Erzurum'un bağrından kopup gelmişti. Bir dönem din görevlisi olarak Akyazı'da bulunmuş, askerliğini yaptıktan sonra üniversiteli olmuştu. Yozgat Cezaevi öğretmenliğinden Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne geçmişti.

Kendi yaşamlarımızdan bolca bahsettiğimiz tanışmamızın o ilk dönemlerini geride bırakmıştık. Bir gün, eğer beni yanlış anlamazsan diyerek hayata ve insanlara bakışından, ideallerinden ve hedeflerinden söz etmeye başladı. Anlattığı şeyler yanlış anlaşılacak şöyle dursun, bütün insanların sahip olması gereken bir mantık ve düşünce yapısının ana unsurlarını yansıtıyordu.

Kabul edilmesi zorunlu olan şeylerin dahi kabul bütünlüğü içinde enine boyuna sorgulanması... Bu sınırların dışında kalan her tür uygulamanın tartışılabilmesi, yaşamın beraberinde getirdiği şartlara paralel olanların uygulanabileceği, geçerliliğini yitirmiş olanların ise günümüz şartlarına uygun olarak değiştirilmesi gerektiği...

Dışarıdan bakıldığında herkes gibi sıradan bir hayat yaşıyordu. Ancak sahip olduğu bu perspektifi yaşamının tüm alanlarına yansıtma çabası onu farklı biri haline getiriyordu. Elde ettiklerimizin değer ve sorumluluğunu belli periyotlarda karşılıklı mütalaa ederken insanların durumunun günden güne nasıl farkına varamadan değiştiğini detaylıca ele alır ve kendi sorumluluklarını da bu kategoride tartışmaya çalışırdı.

Bu dünyada insanlar için yapılması gereken çok şey vardı. Yaşamın belli dilimlerinde diğer insanların gıpta edebilecekleri türden sahip olduğumuz şeyler bizlere ancak kısa ve geçici mutluluklar vermeliydi. Kazanmak veya kaybetmek, sevinç veya keder, elde etmek veya yitirmek gerçek olanla kıyaslandığında rölatif değil miydi? Olumlu veya olumsuz hangi konum ve koşulda olursa olsun en kısa sürede içinde bulunduğumuz ruh halinden sıyrılıp yeni arayışlar içine girmek gerekirdi. Gerçek dışı gibi algılanmaya başlanan birtakım gerçeklerin hayatımızın tüm alanlarında gerçekleştirilmesi çabası bizim en büyük ideallerimiz arasında yer almalıydı.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nde görev yaptığı süre içinde mesai arkadaşlarıyla çok sıcak ilişkiler kurdu. O, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personelinin Dadaş abisi idi. Nitekim dairede görev yapan arkadaşlardan her biri ile ayrı ayrı konuşulduğunda onunla ilgili birçok özel hatıranın ortaya çıkacağı gün gibi aşikardır. Yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamladığı süreçte sistematik düşünce ve metodolojik bakış açısından da alt yapı eksikliğini giderici çalışmalar yaptı ve ekip çalışması formatında bazı bilimsel eserlerin yayınlanmasında aktif rol aldı.

Bir gün bir öğle yemeği esnasında daireden ayrılmış bir üniversitede görev alma arzusunu belirttiğinde gözlerinde var olan o inanılmaz heyecan gerçekten görülmeye değerdi.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nden ayrılmış Dumlupınar Üniversitesi'ne yardımcı doçent olarak gittikten birkaç ay sonra Türk Dili ve Edebiyatı bölüm başkanı sıfatıyla Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Mehmet Bayer ve Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali Osman Özcan'ın olurlarıyla editörlüğünü üstlendiği bir sempozyum düzenleyip, Prof. Dr. M. Nur Doğan, Prof. Dr. İskender Pala, Prof. Dr. Mustafa Özkan, Prof. Dr. Tulga Ocak, Prof. Dr. Metin Karadağ, Prof. Dr. Cihan Okuyucu, Prof. Dr. Umur Günay

ve Beşir Ayvazoğlu başta olmak üzere Türkiye'nin en seçkin edebiyatçılarını *1. Kütahyalı Şairler Sempozyumu*'nda bir araya getirmesi; bir sancak şehri olan Kütahya'da bulunduğu süre içinde Kütahya Belediye Başkanı Süleyman Canan ve Başkan Yardımcısı Sadık Ölçen'in göz ardı edilemeyecek maddi ve manevi destekleriyle bir ekip oluşturarak (Prof. Dr. Cihan Okuyucu, Dr. İsmail Yücedağ, Dr. Atilla Batur ve Dr. Zekai Mete) Osmanlı Arşivi'ndeki belgelere dayalı Kütahya'nın sosyo-kültürel yapısıyla ilgili altı cilt eser ortaya konulmasına proje başkanı sıfatıyla ön ayak olması, onun hayata bakışının belki de çok sınırlı bir bölümünün dışı yansımasydı.

İstanbul'a belirli periyotlarda geldiğinde mutlaka bir araya gelip önceki görüşmeden bu yana geçen zamanda neler yaşadığını detaylıca anlatır, kısa, orta ve uzun vadedeki projelerinden bahseder, bunların öncelikleri ve uygulama stratejileri ile ilgili görüşlerini paylaşırdı. Aile hayatından televizyonda izlediği toplumsal bir söyleşiye, ders anlattığı sınıftan özel hayatına kadar her konuda duygu ve düşüncelerini aktarır, bunlardan çıkarılan derslerin hayatın bundan sonraki dilimlerindeki uygun alanlarda uygulanması gerektiğini söylerdi.

Çok hareketli bir yapıya sahipti. Toplumun değişik kesimlerinden farklı konumdaki insanlarla samimi diyaloglar kurmada özel bir yeteneği vardı. Bu diyaloglardan birinin sonucunda aldığı bir teklif üzerine 19 Mayıs Üniversitesi'ne bağlı Sinop Eğitim Fakültesi'ne geçti. Sinop'ta görev yaptığı yaklaşık iki yıllık süre içinde üniversitenin yanı sıra çeşitli sivil toplum kuruluşlarıyla gerçekleştirdiği yakın ilişkiler onu yine bölgenin en sevilen ve takdir edilen insanlarından biri haline getirdi.

Sinop için de bir şeyler yapmalıydı. Bu onun doğasının bir gereği idi. Sinop'a yaptığım bir ziyarette, onun deyimiyle şehrin bize gece yarısı anlatabileceği gizemini ve güzelliğini nispeten de olsa öğrenmek ve yaşamak için dolaşırken Sinop ile ilgili projesinden ilk kez söz etti. Çalışmalarına birlikte göz attık. Üzerinde yoğunlaştığında güzel şeylerin ortaya çıkacağı belliydi. Bana düşen elimden geldiğince onun yoğunlaşmasına yardımcı olacak motivasyon desteği görevini yüklenmekten başka bir şey değildi.

Bir gün telefonda son derece heyecanlı ve o ölçüde mutlu gelen sesiyle çalışmasını bitirdiğini ve İstanbul'a bastırmak için geleceğini söyledi. *Suya Tutunan Şehir* doğacaktı. İstanbul'da olduğu süre içinde birlikte yürüttüğümüz çalışmalarındaki heyecanla karışık temposu kelimelerle ifade edilemeyecek güzellikteydi. Sonuçta *Suya Tutunan Şehir*, Dr. Adnan Baycar'ın yakın ilgisiyle Kırmızı Reklam tarafından yayınlandı.

Son İstanbul ziyaretinde uzun süreli birliktelikler yaşadık. Her birlikteliğimizde söze arşivde ne var ne yok diye başlardı. Zihninde bulunan olgunlaşmamış sıra dışı projelerinden canından çok sevdiği İbrahim ve Müberra'sına, Mustafa Kutlu ile şehir kültürü konusunda yaptığı bir sohbetten bu öğretim yılında Eğitim Fakültesi'nden geçtiği Fen-Edebiyat Fakültesi'nde ilk kez açılacak yeni bölümüne ve tabii ki Erzurum'a hatta emeklilik sonrası hayata dair farklı konularda görüşlerini paylaşmıştı.

Erzurum, onun dünyasının bir parçasıydı. Doğum yeri idi. Oranın toprağıyla yoğrulmuştu. Yaylalarıyla, buz gibi suları ile her sohbetimizin bir bölümünü mutlaka Erzurum işgal ederdi. Ancak hayatım boyunca gördüğüm İstanbul sevdalıları içinde Cevdet Dadaş'ın apayrı bir yeri vardı. İnanılmaz bir İstanbul, özellikle de Üsküdar sevdalıydı. Dünyada mekan esprisinden hareketle eğer bu dünyada bir mekan sahibi olunacaksa, o mekanın bulunduğu yer mutlaka Üsküdar olmalıydı. Üsküdar'da bir mekan sahibi de olmuştu. Hangi koşulda, hangi konumda ve nerede bulunursa bulunsun eninde sonunda dönüp Üsküdar'da emekliliğini yaşayacaktı.

Ancak ölümün insanı ne zaman, nerede ve nasıl yakalayacağı tarafımızdan bilinmeyen bir gerçek değil miydi? İşte Cevdet Dadaş da 15 Eylül 2003 Pazartesi günü İstanbul'dan Sinop'a giderken Kastamonu Ilgaz Dağı zirvelerinde geçirdiği bir trafik kazası nedeniyle bütün hayalleri, umutları, gerçekleştirmek istediği projeleriyle birlikte aramızdan ayrıldı.

Onun manevi hatırasını yad etmek amacıyla Tüm Arşivciler Derneği yöneticileri dostlarım tarafından böyle bir yazının yazılması görevinin şahsıma verilmesinin son derece anlamlı olduğunun bilincinde olmama rağmen gerçek anlamda onunla ilgili duygularımı yazmadığımı, yazamadığımı da mazur görünmem dilekleriyle belirtmek isterim.